

**Teksti ja kuvat:
Börje Hielm**

Museomatka Eestiin

**Suomen Teknillinen
Museoyhdistys teki 25—27. 5. 92
onnistuneen museomatkan
Eestiin. Vaikka alunperin
sovittuun ohjelmaan tuli
muutamia odottamattomia
muutoksia, mielenkiintoista
nähtävää riitti ja kaikki olivat
matkaan tyytyväisiä.**

Matkamme peilityynen Suomenlahden yli alkoi maanantaiaamuna 96-paikkaisella kantosiipialuksella Luik (Joutsen). 22-henkinen seurueemme istui mukavasti lentokonetyyppisissä istuimissa. Seurasimme jännittävää luotsin siirtymistä luotsiveneeseen vauhdissa Harmajan luona ja sen jälkeen alus nousi molempien moottoriensa voimalla kantosiivilleen vauhdin kiihtyessä 33 solmuun.

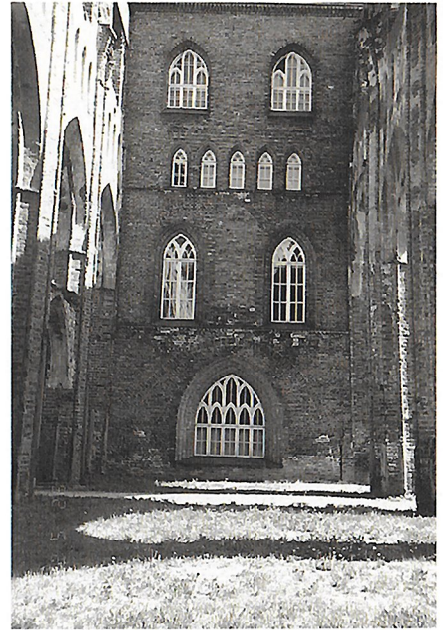
Aegnan saaren pohjoispään kohdalla tuli sitten matkan ensimmäinen vastoinkäyminen. Kuului pamaus ja tuntui voimakas väristely, jonka jälkeen pysähdyimme. Miehistö juoksi edestakaisin yrittäessään saada selville, mitä oli tapahtunut. Olimmeko ajaneet uppotukkiin tai sukellusveneeseen, vai oliko jokin osa muuten vain murtunut, sitä emme saaneet koskaan selvil-

le. Muutaman turhan yrityksen jälkeen vasen moottori sammutettiin ja jatkoimme verkkaista vauhtia kohti Tallinnaa yhden moottorin voimalla — tietenkin ilman kantosiipivaikutusta. Rantautuminen Tallinnan matkustajasatamassa vain yhdellä moottorilla tuotti pieniä vaikeuksia, mutta kokonaismyöhästymisen jäi kuitenkin alle tuntiin. Ja mitäpä siitä, aurinko paistoi ja aikataulussamme oli varaa.

Bussimatalla hotelli Viruun selvisi, että ohjelmamme iltapäiväksi muuttuisi; Tallinnan kaupunginmuseo (Linnamuseum) oli suljettu koiperhosmyrkytyksen takia ja Palontorjuntamuseo (Tallinnan tuletörjämuseo) siksi, että oli maanantai. Oppaamme Eve oli kuitenkin järjestänyt meille muuta mielenkiintoista ohjelmaa.

Lounaan jälkeen lähdimme hotelli Virusta kävelemään Vanhaan kaupunkiin, jossa ensin tutustuimme Hansa-ajan Suurkillan 1600-luvun talossa sijaitsevaan Historialliseen museoon (Ajaloomuseum). Siellä esiteltiin Eestin historiaa kivikauden ajoilta nykypäivään monien mielenkiintoisten näyttelyesineiden valossa. Varsinkin keskiaika ja Hansa-aika olivat runsaasti edustettuina. Tekniikkaa oli kuitenkin niukanlaisesti esillä.

Vielä nuukemmin sitä oli seuraavassa kohteessamme, mutta Luontomu-

Tarton vanhan katedraalin sisäpihaa.

seo (Loodusmuseum) vanhassa kaapeassa piharakennuksessa lumosi kuitenkin meidät aistikkaasti ja selkeästi esitettyine tietoineen Eestin eläin- ja kasvimaailmasta. Ensimmäisessä kerroksessa oli erikoisnäyttely lääke- ja rohtokasveja, kahdessa ylemmässä kerroksessa esiteltiin eläimet ja kasvit biotoopeittain: meri, järvet ja joet, rannikot, kosteikot, suot, eri metsämaisemat, kankaat, niityt ja pellot. Taidokkaasti täytetyt eläimet ja »erikoismenetelmällä» elävän näköisiksi saadut kuivatut kasvit täydensivät tekstien asiatietoja ja selkeitä tilastoja.

Henkilösuhteita ja asiaa

Illallisella Hotelli Virussa vieriamme olivat Eestin insinööriliiton toiminnanjohtaja professori Heino Levald, Tallinnan kaupunginmuseon taidehistorioitsija Sulev Mäeväl ja Merimuseon apulaisjohtaja Jaak Sammet. Hyvän ruoan ja viihtyisän yhdessäolon merkeissä ilta kului liiankin nopeasti. Pöytäkeskustelun yhteydessä Jaak Sammet kertoi miten uuden itsenäisen Eestin laivasto syntyi: 27. 4. 1992 klo 12.00 nostettiin Eestin lippu Lembit-sukellusveneeseen. Lembit on rakennettu 1930-luvulla ja se otettiin Neuvostoliiton laivastoon vuonna 1940. Viime talven aikana oli onnistuttu neuvottelemaan Venäjän kanssa sukellusveneen palauttamisesta entisille omistajilleen ja lipunnosto Tallinnan satamassa kruunasi tämän kehityksen.

Tiistaiaamuna lähdimme itäsuuntaan Pietarin maantietä pitkin linja-autolla. Päämääränä oli Moen kylä lähellä Tapan rautatienrasteyskaupunkia; tasan sadan kilometrin matka.

Viron lippu on nostettu sukellusvene Lembitin tankoon 27. 4. 1992 klo 12. (Kuva Tallinnan isänniltä).

Fritz Saarno ihastelemassa Tarton katedraalin raunioita.

Moessa toimii nykyään Eestin ainoa pirtutehdas, jonka tuotteista sekoitetaan mm. Tallinnassa kuuluisat »Viru Valge»- ja »Vana Tallinn»-juomat. Tehtaan vanhimpaan rakennukseen on pystytetty »Pirituseumuseum» eli Pirtumuseo, jossa näytetään viinantilauksen historiaa. Viime vuosisadalla keittämöitä oli vielä satoja, nyt tämänkin ainoan tehtaan säiliöt ovat sinetöityjä ja tuotanto keskeytyksissä. Museossa on kahdessa kerroksessa kaikkea alaan kuuluvaa vanhoista tammi-sammioista pullo- ja etiketikokoelmiin. Maistiaisia ei saatu.

Moesta matka jatkui kohti Tarton yliopistokaupunkia, 134 km etelään. Luonto oli kauneimmillaan, metsiä ja laidunmaita vuorotellen, hämmästyttävän vähän peltoja.

Tartto on Eestin vanhin ja samalla toiseksi suurin kaupunki. Suurin ero Tarton ja Tallinnan välillä oli, että kun jälkimmäisessä venäläisten osuus on silmiinpistävä — yli 50 % puoli-miljoonaisen kaupungin asukkaista — se on Tartossa vain 20 %. Idyllisen kaupungin läpi virtaa Emajogi ja joen itäpuolelle rakennetun uudemman kaupunginosan nimi onkin eestinkielellä kutakuinkin »Tois puol jokkee».

Meidän piti vieraillla Tarton Yliopiston Museolla (Ylikoli Muuseum), joka sijaitsee vanhan tuomiokirkon raunioihin 1800-luvulla kirjastoksi restauroidussa osassa. 1400-luvulla rakennettu tuomiokirkko oli aikanaan Baltian suurin, mutta se poltettiin jo 1500-luvun lopussa. Tämäkin museo sattui olemaan maanantaisin ja tiistaisin suljettu. Matkanjohtajamme Heikki Hongisto ei kuitenkaan lannistunut — kun sattumalta löytyi auki oleva ta-

kaovi ja sen takana museohenkilökuntaa, hän järjesti meille luvan tutustua museoon ja taitavan museo-oppaan kaupan päälle. Tästä museosta löytyivätkin sitten koko matkamme runsaimmat teknilliset museoesineet. Yliopiston eri opintosuuntien teknillistä laitteistoa oli useassa kerroksessa, mm. tähtitieteen, maantieteen, lääketieteen, fysiikan ja kemian aloilta.

Vierailimme vielä yliopiston päärakennuksessa, jossa vaatimattomasta aulasta johti portaat upeaan juhlasaliin.

Paluu Tallinnaan päätiätä pitkin (187 km) kesti noin 2 ½ tuntia, johon sisältyi lyhyt kahvitauko ja pitkäkö odotus, kun parisataa lehmää päästettiin navetasta tien yli kesälaitumelle.

Ilta oli seurueelle vapaailta, jota henkilökohtaisesti käytin aikaisemmin sovittuun vierailuun Johannes Tilkin kotona. Tämän miehen kokoelmat tulevat muodostamaan perustan joskus perustettavalle Eestin ilmailumuseolle. Hänellä on kahdessakymmenessä paksussa albumissa Eestin ilmailuhistoriaa kerättyinä valokuvien, lehtileikkeiden ja alkuperäisten asiakirjojen muodossa. Hänellä on myös yli 2000 ilmailupostikorttia ja yli 600 ilmailumerkin kokoelmat. Paikalla oli myös Rein Porro, Eestin siviililentotoiminnan uudelleenrakentaja, ja hänen poikansa Rene Porro, vasta 17-vuotias purjelentäjänalku.

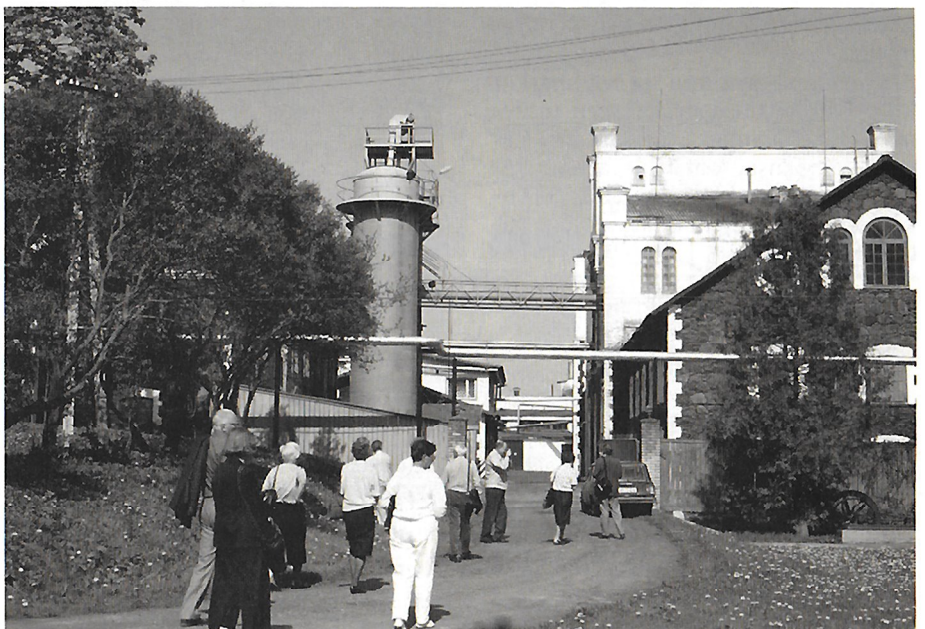
Viimeisen vierailupäivän aloitimme kiertokävelyllä Tallinnan vanhimmassa kaupunginosassa, Toompean mäel-

lä. Täällä mm. Toompean linna, Tuomiokirkko (Toomkirik), Pyhän Nikolain kirkko (Niguliste kirik), Pyhän Olavin kirkko (Oleviste kirik) ja kaupunginmuuri ovat kaikki 1200-luvulta. Osaavana oppaana toimi Sulev Mäeväl Tallinnan kaupunginmuseosta. Asemuseo »Kiek in de Kōk» tykkitorinissa jäi valitettavasti ajanpuutteen vuoksi näkemättä.

Lounaan jälkeen suuntasimme toiseen tykkitorniin vanhan sataman tuntumassa, »Paks Margareetaan», jossa vuonna 1981 avattiin uudelleenrakennettu Merimuseo (Eesti Riiklik Meremuuseum). Apulaisjohtaja Jaak Sammet opasti asiantuntevasti läpi museon neljän kerroksen. Museossa on omat osastot kuvaamassa eriaikaisia venetyyppejä, kalastusta, merenkulkua, satamia, navigaatiota ja sotalaivastoa. Viimemainitussa oli ilmeisesti äskettäin avattu uusittu näyttely Eestin vapaussodan 1919—1920 aikana käydyistä meritaisteluista — vielä jokin vuosi sitten tässä museossa vähemmän suosittu aihe.

Illalla klo 19.10 jätti korjattu Luik Tallinnan sataman ja tasan klo 21.00 rantauduimme jälleen Eteläsataman Makasiiniterminaalin eteen. Jokaisella oli tuomisia oman maun mukaan, yhteisiä olivat sensijaan muistot kolmesta kauniista päivästä vanhassa kulttuurimaisemassa vieraanvaraisessa veljesmaassamme.

Kiitokset matkan järjestäjille, isännillemme ja mainioille oppaillemme Eve, Tiina ja Ene! □

Retkeläiset Moen viinatehtaan pihalla.